

Van Doekoe tot Digi op het mbo

Kwantitatief onderzoek naar hoe
mbo-studenten hun geldzaken regelen

Inhoudsopgave

- Samenvatting
- Inleiding
- Resultaten
  - Financiële zaken regelen
  - Kopen op afbetaling
  - Geld uitlenen aan vrienden of vriendinnen
  - Belang van betaling met contant geld
  - Sparen, beleggen en crypto's
  - Financiële problemen
- Bijlage

Wijzer in geldzaken

Van Doekoe tot Digi op het mbo

Maart 2022

Dit onderzoek is uitgevoerd door:

DUO Onderwijsonderzoek & Advies

Samenvatting

22 maart 2022

Samenvatting (1/2)

In opdracht van Wijzer in geldzaken heeft onderzoeksbureau DUO Onderwijsonderzoek & Advies in februari en maart 2022 een representatief onderzoek uitgevoerd naar de geldzaken van studenten uit het mbo. De meting is uitgevoerd onder n=1.000 studenten die hun opleiding volgen op het mbo.

Financiële zaken regelen

- Het aanvragen van een basisbeurs wordt het meest door studenten zelf gedaan. Voor de zorgverzekering wordt het meest hulp van anderen gevraagd: 37% vraagt hulp. Belastingaangifte wordt het minst gedaan: 42% van de studenten heeft dit niet gedaan, ook niet met hulp van anderen. De belangrijkste redenen om geen belastingaangifte te doen zijn: geen nut (34%) en ik weet niet hoe het moet (29%).

Kopen op afbetaling

- 40% van de studenten koopt weleens op afbetaling.
- Het kopen op afbetaling gaat voor een groot deel van de studenten goed: 64% van de studenten die weleens op afbetaling koopt, geeft aan dat nooit voorkomt dat ze niet op tijd kunnen terugbetalen. Voor 36% vormt dit zelden, soms of vaak een probleem.

Geld uitlenen aan vrienden of vriendinnen

- 49% van de studenten leent weleens geld uit aan vrienden of vriendinnen.
- Het terugbetalen gaat lang niet altijd goed: 59% van het uitgeleende geld komt soms wel en soms niet op tijd terug.

Belang van betaling met contant geld

- Bijna de helft (47%) van de studenten vindt het (heel of redelijk) belangrijk om met contant geld te kunnen blijven betalen. Iets meer dan de helft (53%) vindt het niet zo of helemaal niet belangrijk.

Samenvatting (2/2)

Sparen, beleggen en crypto's

- Van de studenten spaart 79% op een spaarrekening.
- 14% van de studenten handelt met cryptovaluta. In aandelen, obligaties, NFT's, fondsen/indextrackers en CFD's wordt door minder dan een tiende gehandeld. Het opbouwen van vermogen is altijd de belangrijkste reden om hier in te handelen/beleggen.
- Van de studenten die beleggen/handelen heeft 44% weleens veel geld verloren.
- Van de studenten die beleggen/handelen heeft een vijfde weleens belegd/gehandeld met geld dat ze eigenlijk niet kunnen missen.
- 48% van de studenten is het (helemaal) eens met de stelling dat ze liever sparen dan beleggen of handelen met cryptovaluta.
- 44% is het (helemaal) oneens met de stelling dat influencers die over geldzaken praten een goed advies geven over beleggen in aandelen of cryptovaluta. 6% is het wel (helemaal) eens met deze stelling.

Financiële problemen

- 30% van de studenten heeft studenten in de klas zitten met financiële problemen.
- 13% van de studenten durft zelf toe te geven dat ze financiële problemen hebben.

Inleiding

22 maart 2022

Inleiding

- DUO Onderwijsonderzoek & Advies heeft in opdracht van Wijzer in geldzaken een representatief onderzoek uitgevoerd naar de geldzaken van mbo-studenten. De meting is uitgevoerd onder n=1.000 studenten die hun opleiding volgen op het mbo (BOL en BBL). In de bijlage is een uitgebreide onderzoeksverantwoording opgenomen.
- De dataverzameling heeft plaatsgevonden in de periode van 11 februari tot en met 10 maart 2022. Voor het onderzoek hebben we mbo-docenten benaderd. We hebben de docenten gevraagd om de vragenlijst te laten invullen door hun studenten. Elke student kon de vragenlijst met behulp van de unieke inlogcode (die wij de docenten hebben verstrekt) slechts een keer invullen.
- In de figuren in dit rapport worden de resultaten van de totale doelgroep op hoofdlijnen weergegeven. In de tekstkaders onder of naast de figuren zijn significante verschillen tussen subgroepen (verschillen naar leeftijd, geslacht, niveau en provincie) beschreven.

Financiële zaken regelen

22 maart 2022

Er wordt weinig belastingaangifte gedaan door de studenten

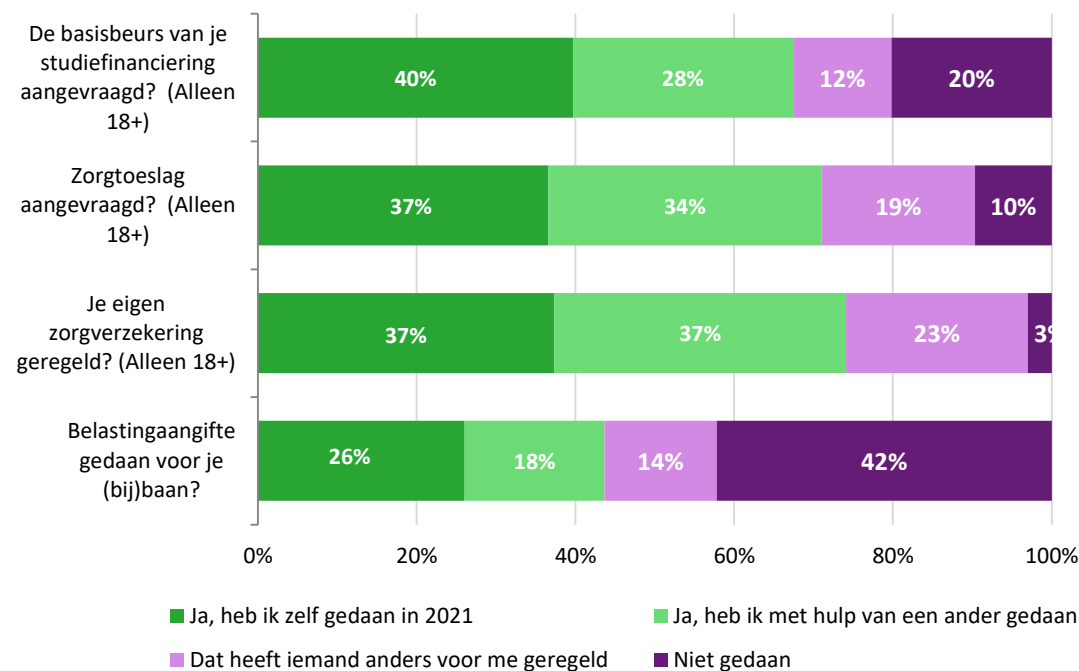
- Het aanvragen van een basisbeurs wordt het meest door studenten zelf gedaan.
- Voor de zorgverzekering wordt het meest hulp van anderen gevraagd: 37% vraagt hulp.
- Belastingaangifte wordt het minst gedaan: 42% van de studenten heeft dit niet gedaan, ook niet met hulp van anderen.

Verschillen tussen subgroepen

Niveau: studenten met niveau 1/2 vragen vaker hulp van een ander bij het regelen van de zorgverzekering (49%). Studenten met niveau 1/2 vragen minder vaak zelf hun zorgtoeslag aan (29%). De basisbeurs wordt vaker zelf aangevraagd naarmate het niveau hoger is: niveau 1/2 (19%), niveau 3 (36%) en niveau 4 (51%).

Geslacht: mannelijke studenten vragen vaker zelf studiefinanciering aan (mannelijke studenten: 44% vs. 36% van de vrouwelijke studenten). Mannelijke studenten vragen vaker zelf hun zorgtoeslag aan (mannelijke studenten: 42% vs. 32% van de vrouwelijke studenten).

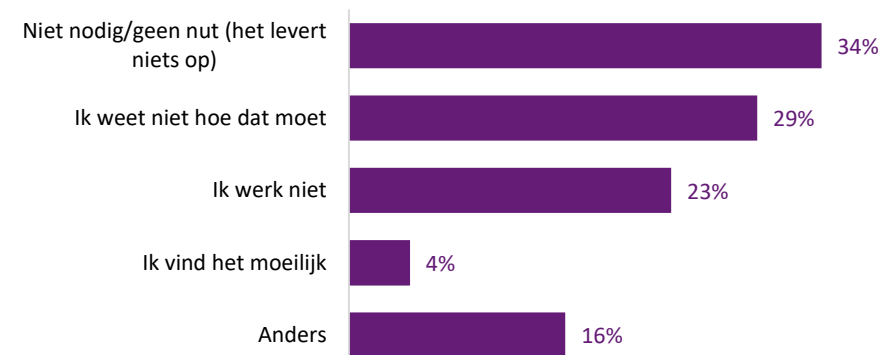
Heb jij zelf of iemand anders voor jou het volgende geregeld in 2021?
Geef aan wat van toepassing is

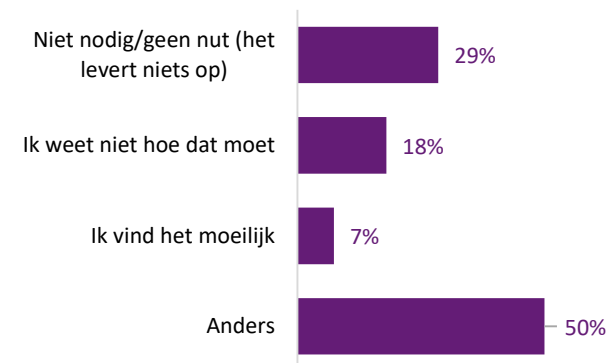
Niet nodig of geen nut vaakst genoemde redenen voor het niet doen van belastingaangifte en het niet aanvragen van zorgtoeslag

- De belangrijkste redenen om geen belastingaangifte te doen zijn: geen nut (34%), ik werk niet (23%) en ik weet niet hoe het moet (29%).
- Vaak genoemd onder 'anders': wist het niet, was (nog) niet nodig, ben het vergeten, en was nog geen 18 jaar oud.
- De belangrijkste reden om geen zorgtoeslag aan te vragen is dat het volgens deze groep studenten geen nut heeft (29%).
- Vaak genoemd onder 'anders': weet niet, heb zorgtoeslag eerder al weleens aangevraagd; een enkeling zegt dat hij/zij dacht dat het automatisch ging of via de ouders gaat.

Waarom heb je geen belastingaangifte gedaan?
Meerdere antwoorden mogelijk.

Waarom heb je geen zorgtoeslag aangevraagd?
Meerdere antwoorden mogelijk

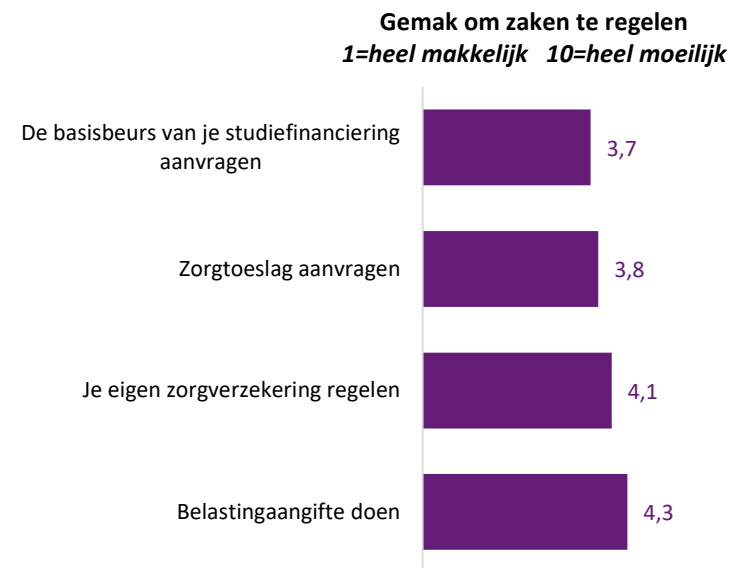
Redenen om iets niet aan te vragen/te doen: studenten zien met name het nut er niet van in

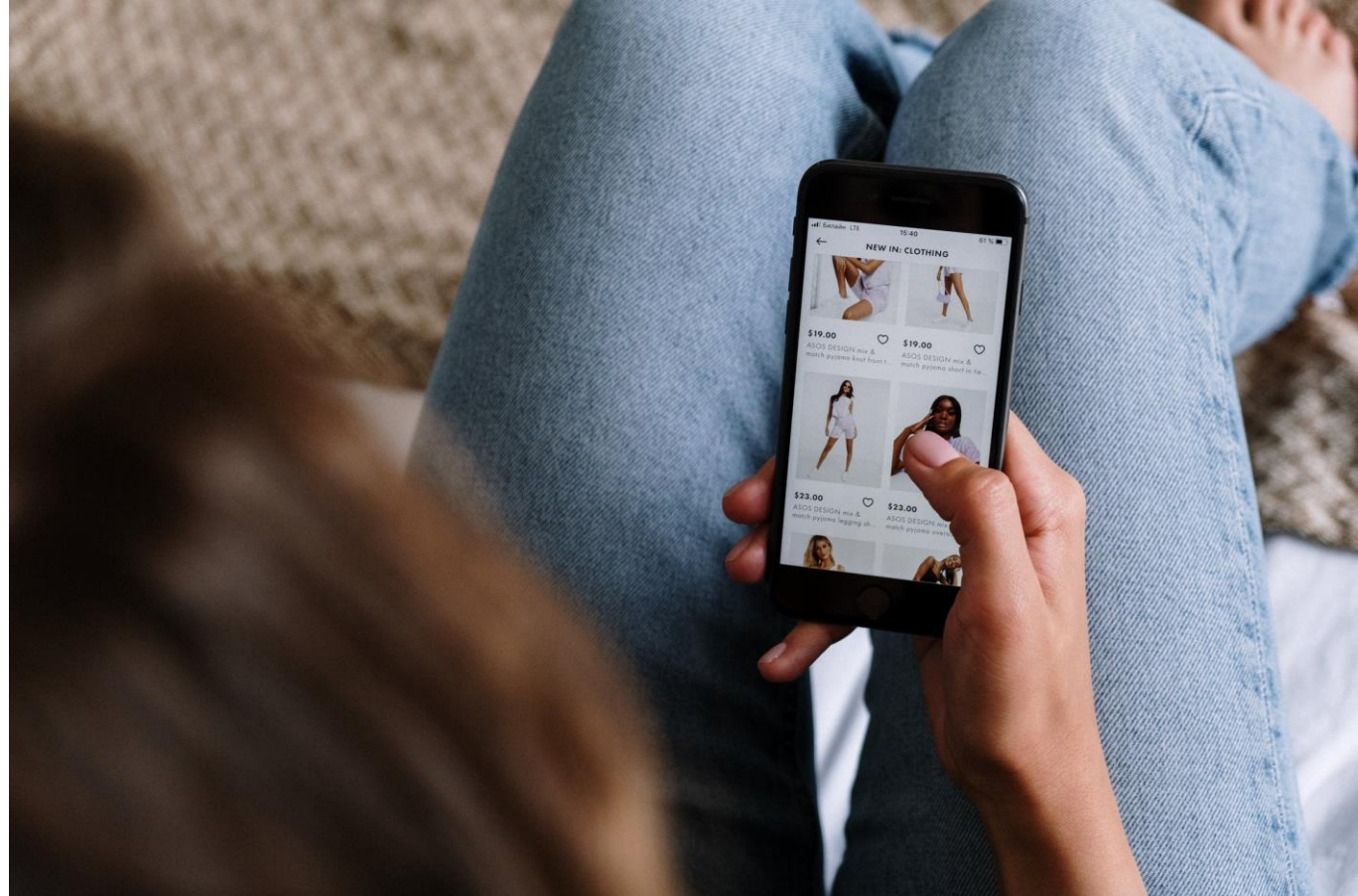
- De belangrijkste reden om geen basisbeurs aan te vragen is dat dit volgens deze groep studenten geen nut heeft c.q. niet nodig is (46%).
- Vaak genoemd onder 'anders' is: weet niet, wist niet dat het kon/niet goed naar gekeken.

Studenten vinden het regelen van zaken eerder makkelijk dan moeilijk; belastingaangifte doen wordt als meest moeilijk gezien

- We hebben gevraagd hoe makkelijk het was om zaken te regelen (op een schaal van 1=heel makkelijk tot en met 10=heel moeilijk).
- De gemiddelden variëren van 3,7 (basisbeurs aanvragen) tot 4,3 (belastingaangifte doen).

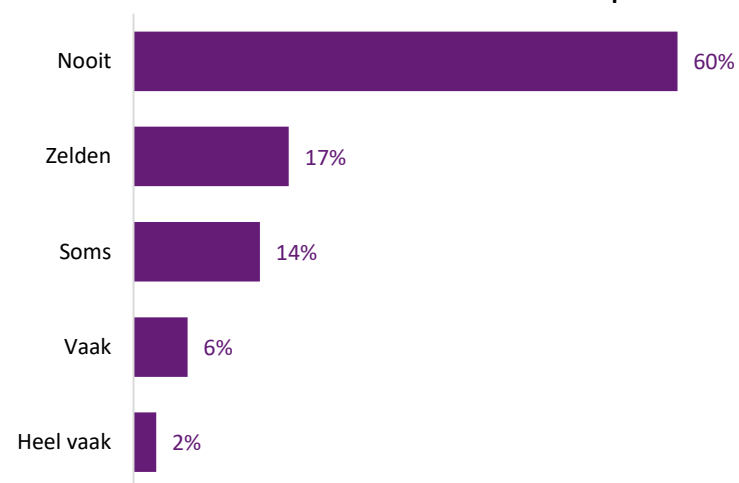
Kopen op afbetaling

22 maart 2022

Koop op afbetaling: 40% van de studenten koopt weleens op afbetaling

- Van de studenten koopt 60% nooit iets op afbetaling. 40% koopt weleens op afbetaling. 8% doet dat zelfs (heel) vaak.

Hoe vaak koop je producten die je niet meteen betaalt? Je betaalt dan niet meteen voor je product, maar pas na enige tijd (bv. met Afterpay) of je betaalt over meerdere maanden voor een product dat je hebt gekocht.

Verschillen tussen subgroepen

Geslacht: vrouwelijke studenten kopen vaker 'soms en vaak' op afbetaling dan mannelijke studenten. Vrouwelijke studenten 'soms en vaak': 27%. Mannelijke studenten 'soms en vaak': 12%.

Koop op afbetaling: terugbetalen gaat over het algemeen goed, maar voor 36% van de afbetalers vormt dit weleens een probleem

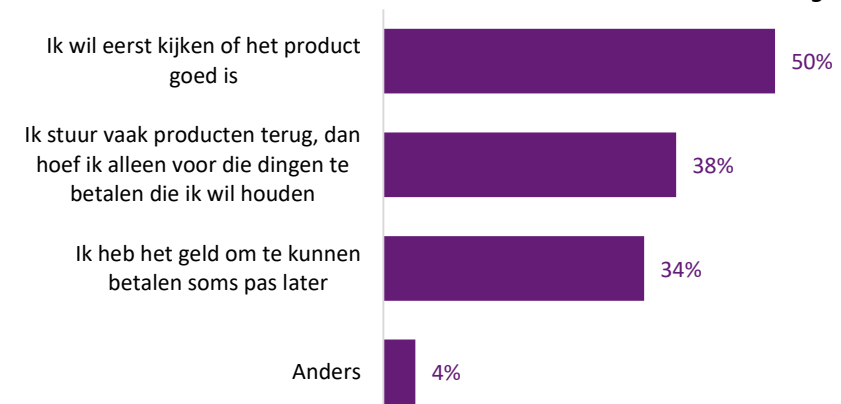
- Van de studenten die weleens op afbetaling kopen doet de helft dit omdat ze eerst willen kijken of het product goed is. Ook het terugsturen van producten speelt voor 38% een rol. Voor 34% van de studenten zijn het financiële redenen: ze hebben het geld om het te betalen soms pas later.
- Het kopen op afbetaling gaat voor een groot deel van de studenten goed: 64% van de studenten die weleens op afbetaling koopt, geeft aan dat het nooit voorkomt dat ze niet op tijd kunnen terugbetalen. Voor 36% vormt dit zelden, soms of vaak een probleem.

Verschillen tussen subgroepen

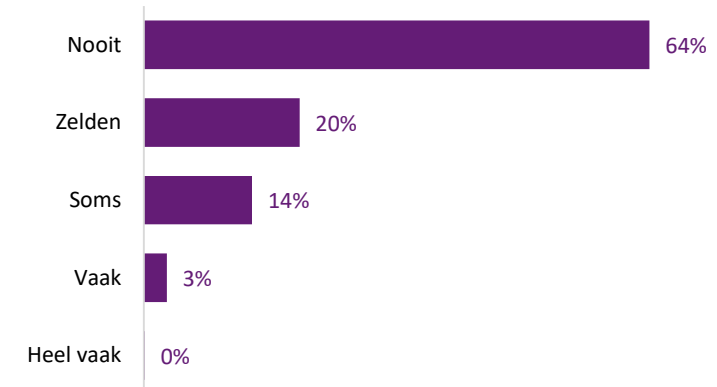
Niveau: studenten met niveau 1/2 kopen vaker op afbetaling. Niveau 1/2: 50%, Niveau 3: 34% en Niveau 4: 28%. Studenten van niveau 1/2 doen dat minder vaak om producten terug te kunnen sturen: 23%. Studenten met niveau 1/2 geven vaker aan dat ze de aankoop op afbetaling wel op tijd terug kunnen betalen (51% antwoordt nooit).

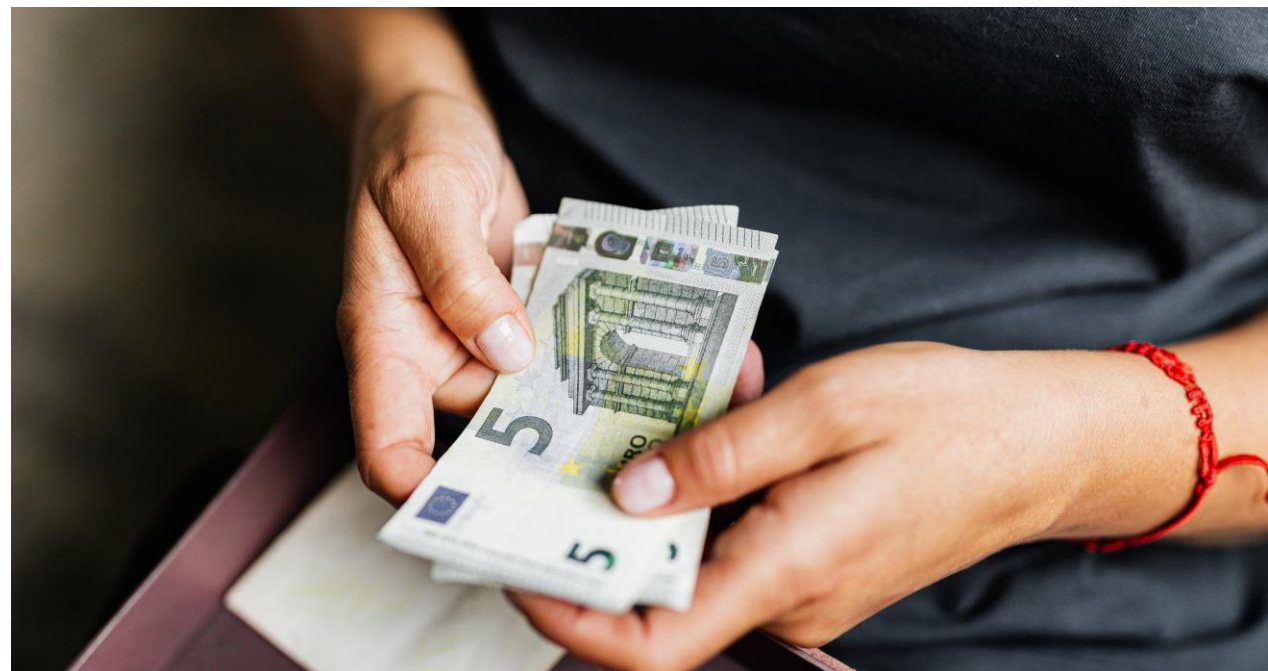
Geslacht: vrouwelijke studenten kopen vaker op afbetaling om producten te kunnen terugsturen (48% vrouwelijke studenten vs. 25% mannelijke studenten).

Waarom koop je (weleens) producten die je niet meteen betaalt?
Meerdere antwoorden mogelijk

Hoe vaak is het gebeurd dat je de rekening van je aankoop op afbetaling niet op tijd kon betalen?

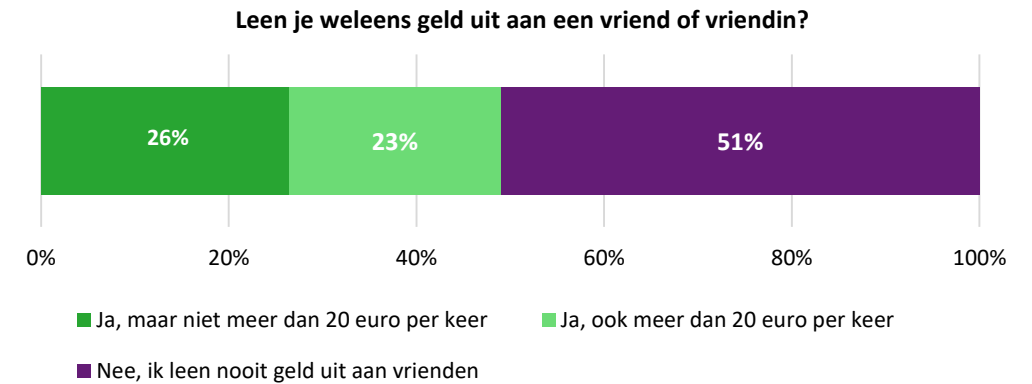

Geld uitlenen aan vrienden of vriendinnen

22 maart 2022

Ongeveer de helft van de studenten leent weleens geld uit aan een vriend of vriendin

- Iets minder dan de helft van de studenten (49%) leent weleens geld uit aan vrienden. 23% leent weleens meer dan 20 euro per keer uit aan vrienden en 26% niet meer dan 20 euro.

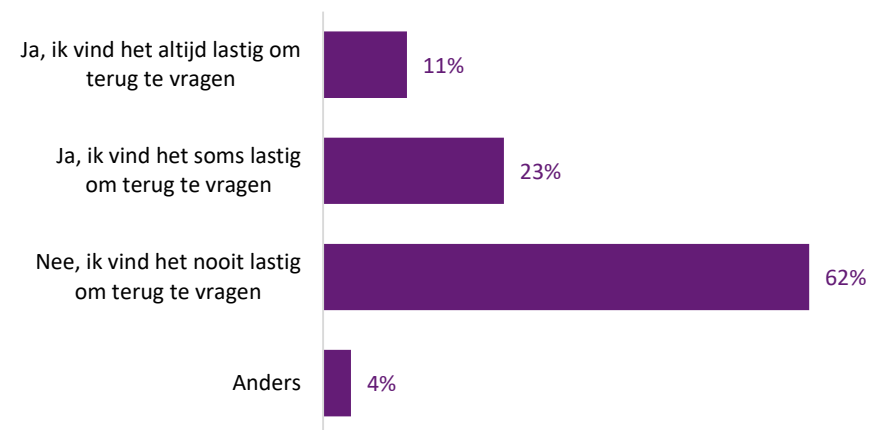
Het terugbetalen van het geleende geld gaat lang niet altijd soepel

- Ruim een derde (34%) van de studenten die weleens geld uitlenen vindt het (altijd of soms) lastig om het terug te vragen. De meerderheid (62%) vindt het niet lastig.
- Het terugbetalen gaat lang niet altijd goed: 59% van het uitgeleende geld komt soms wel en soms niet op tijd terug.

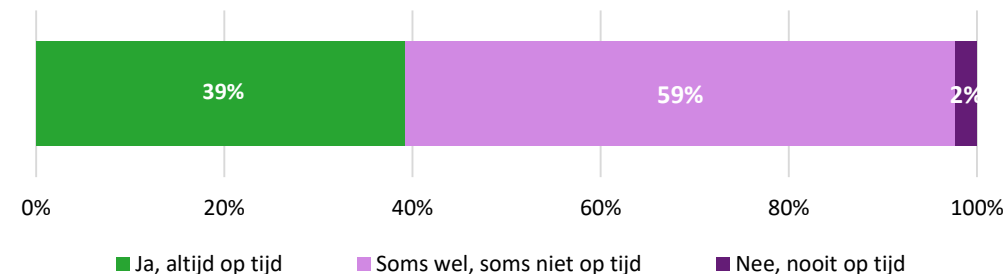
Verschillen tussen subgroepen

Geslacht: mannelijke studenten vinden het vaker (dan vrouwelijke studenten) nooit lastig om geld terug te vragen (49% vrouwelijke studenten vs. 74% mannelijke studenten).

Vind je het lastig om het geld terug te vragen van je vrienden?

Betalen je vrienden je geld op de afgesproken tijd terug?

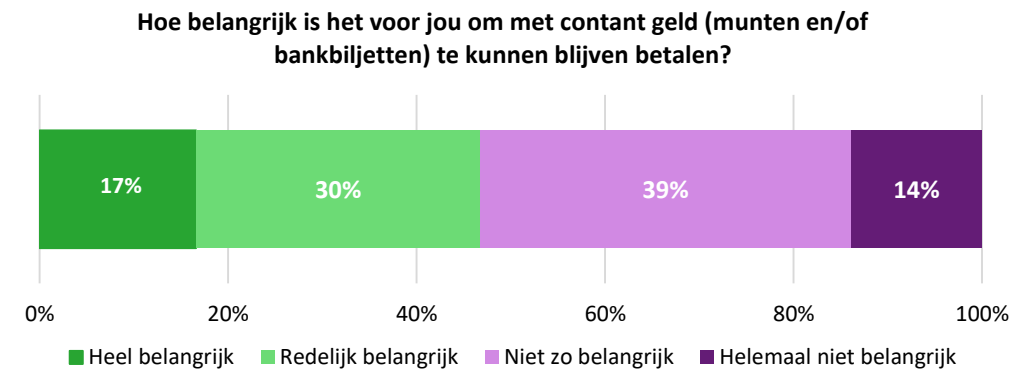

Belang van betaling met contant geld

22 maart 2022

Bijna de helft van de studenten vindt het belangrijk om met contant geld te kunnen betalen

- Bijna de helft (47%) van de studenten vindt het (heel of redelijk) belangrijk om met contant geld te kunnen blijven betalen. Iets meer dan de helft (53%) vindt het niet zo of helemaal niet belangrijk.

Sparen, beleggen en crypto's

22 maart 2022

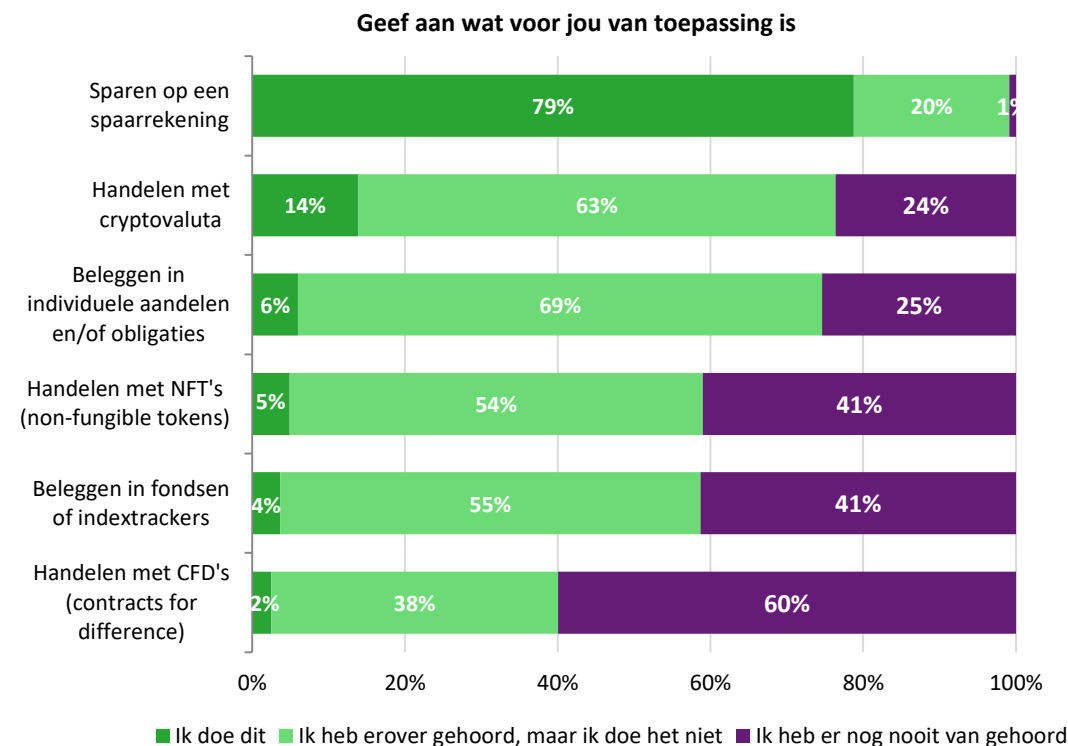
14% van de mbo-studenten handelt met cryptovaluta

- Van de studenten spaart 79% op een spaarrekening.
- 14% van de studenten handelt met cryptovaluta. In aandelen, obligaties, NFT's, fondsen/indextrackers en CFD's wordt door minder dan een tiende gehandeld.
- Rond driekwart van de studenten heeft weleens gehoord van cryptovaluta en beleggen in aandelen, rond 60% heeft ook wel eens gehoord over NFT's en beleggen in fondsen of indextrackers (hierin zijn diegenen die handelen ook meegeteld).

Verschillen tussen subgroepen

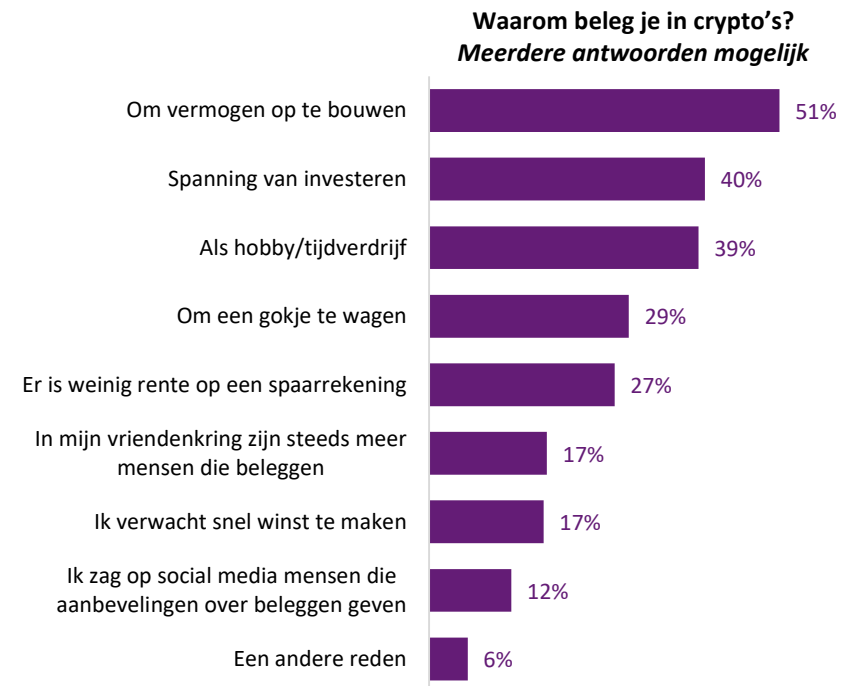
Niveau: studenten met niveau 1/2 sparen minder vaak op een spaarrekening (66%).

Geslacht: mannelijke studenten handelen vaker met cryptovaluta (5% vrouwelijke studenten vs. 23% mannelijke studenten).

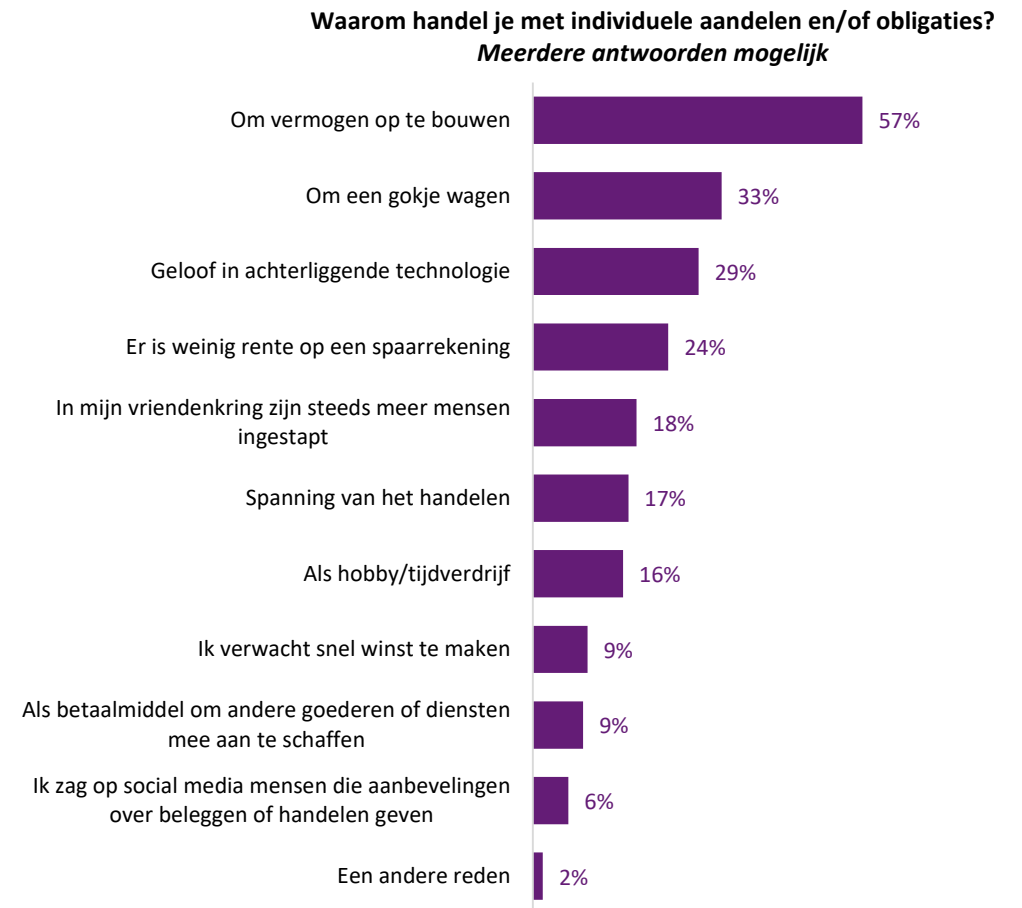
De helft van de beleggers in crypto's doet dit om vermogen op te bouwen, maar ook de spanning van het investeren is voor 4 op de 10 een reden om in crypto's te beleggen

- De belangrijkste reden om te beleggen in crypto's is om vermogen op te bouwen (51%).
- De andere belangrijke redenen zijn over het algemeen minder rationeel, namelijk de spanning van het investeren (40%), als hobby/tijdverdrijf (39%) en om een gokje te wagen (29%).

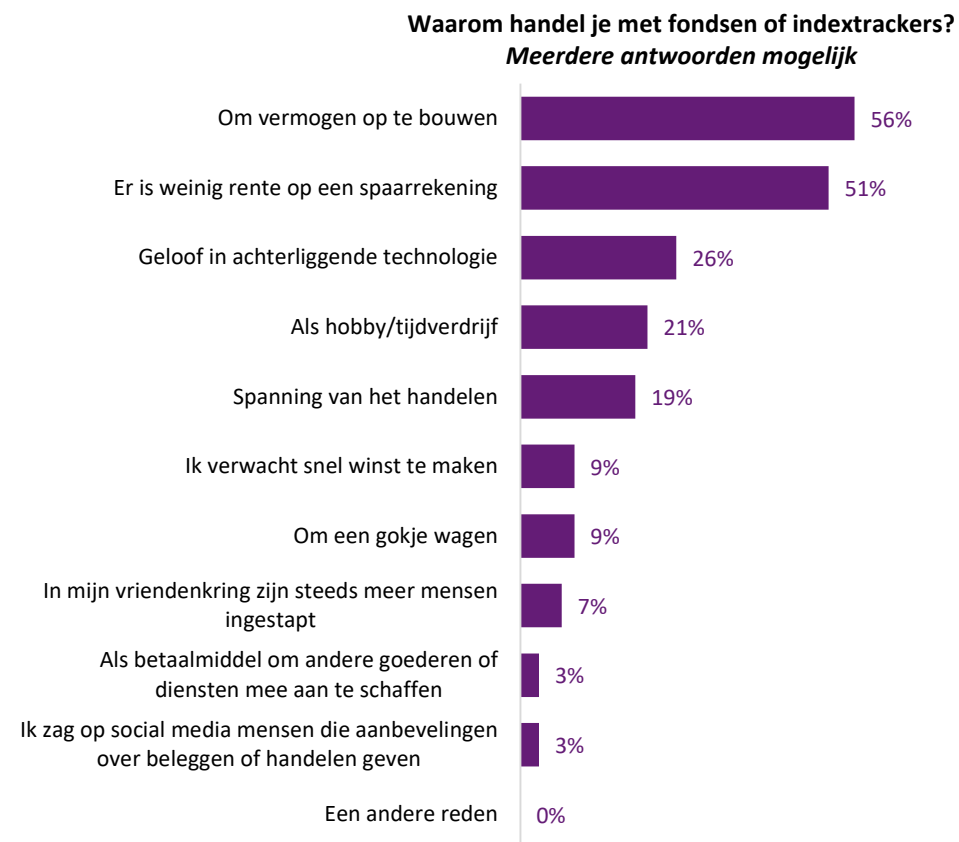
Ruim de helft van de beleggers in individuele aandelen en/of obligaties doet dit om vermogen op te bouwen, terwijl een derde dit doet om een gokje te wagen

- De belangrijkste reden om te handelen in individuele aandelen en/of obligaties is om vermogen op te bouwen (57%).
- Een derde belegt in individuele aandelen en/of obligaties om een gokje te wagen.

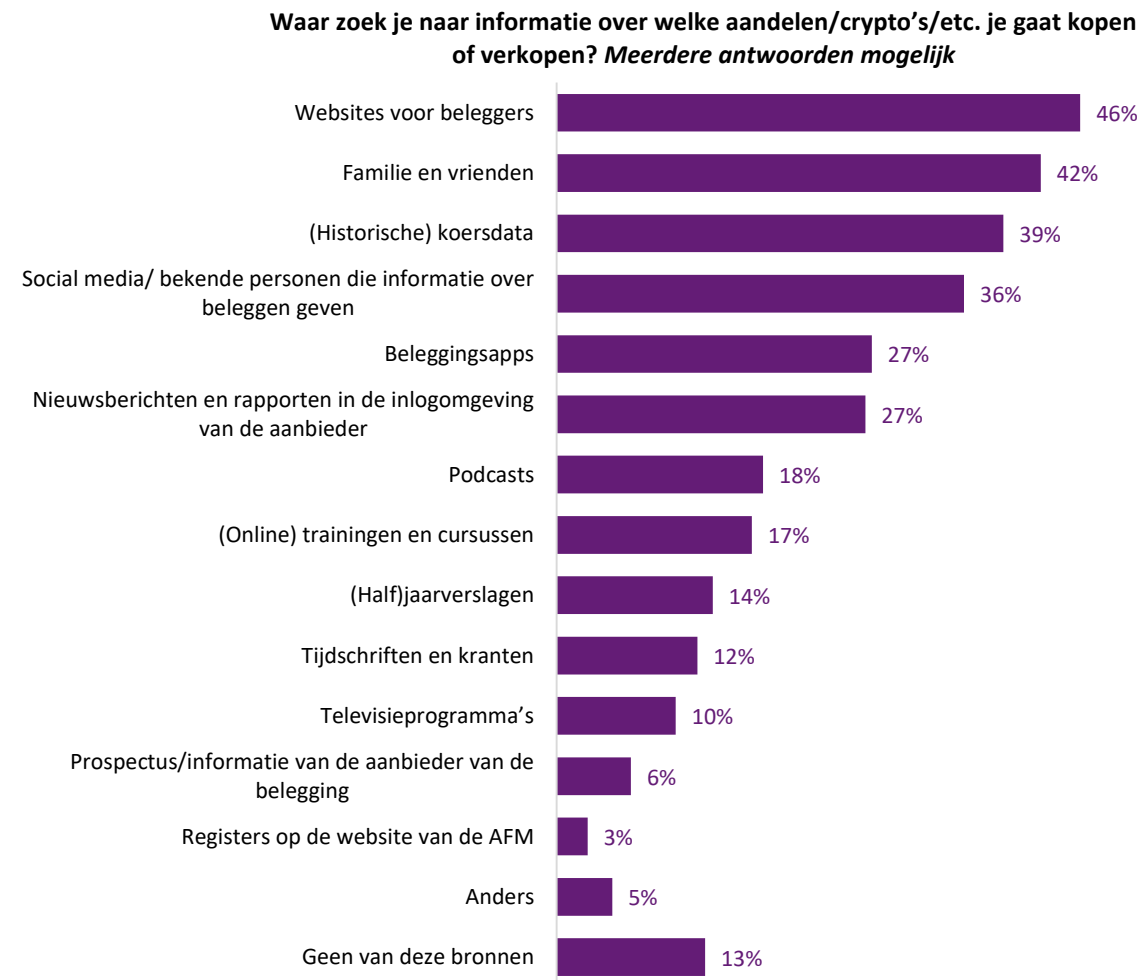
Vermogen opbouwen en de lage spaarrente zijn de belangrijkste redenen om te handelen met fondsen of indextrackers

- De belangrijkste redenen om te handelen met fondsen of indextrackers zijn: vermogen opbouwen (56%) en er is weinig rente op een spaarrekening (51%).

Websites en familie en vrienden zijn de belangrijkste informatiebronnen

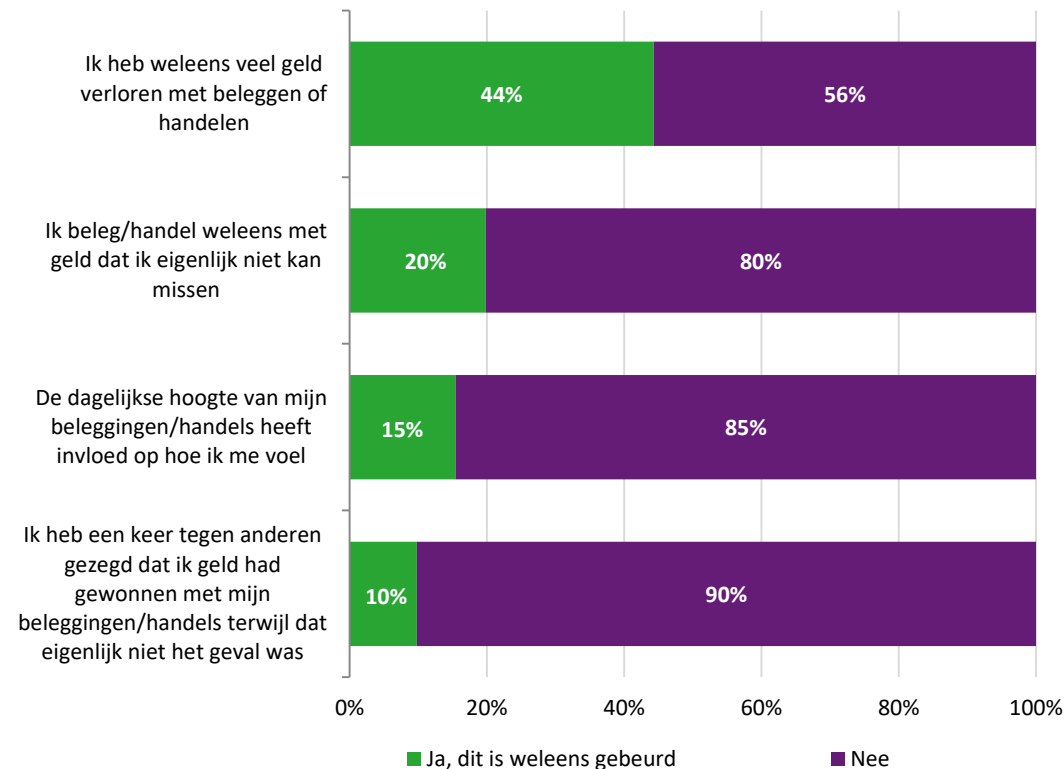
- Websites voor beleggers (46%) en familie en vrienden (42%) zijn de belangrijkste informatiebronnen als het gaat om kopen en verkopen van aandelen/crypto's/etc..
- Voor ruim een derde (36%) zijn social media/bekende personen een informatiebron.

Van de studenten die beleggen/handelen heeft 44% weleens veel geld verloren

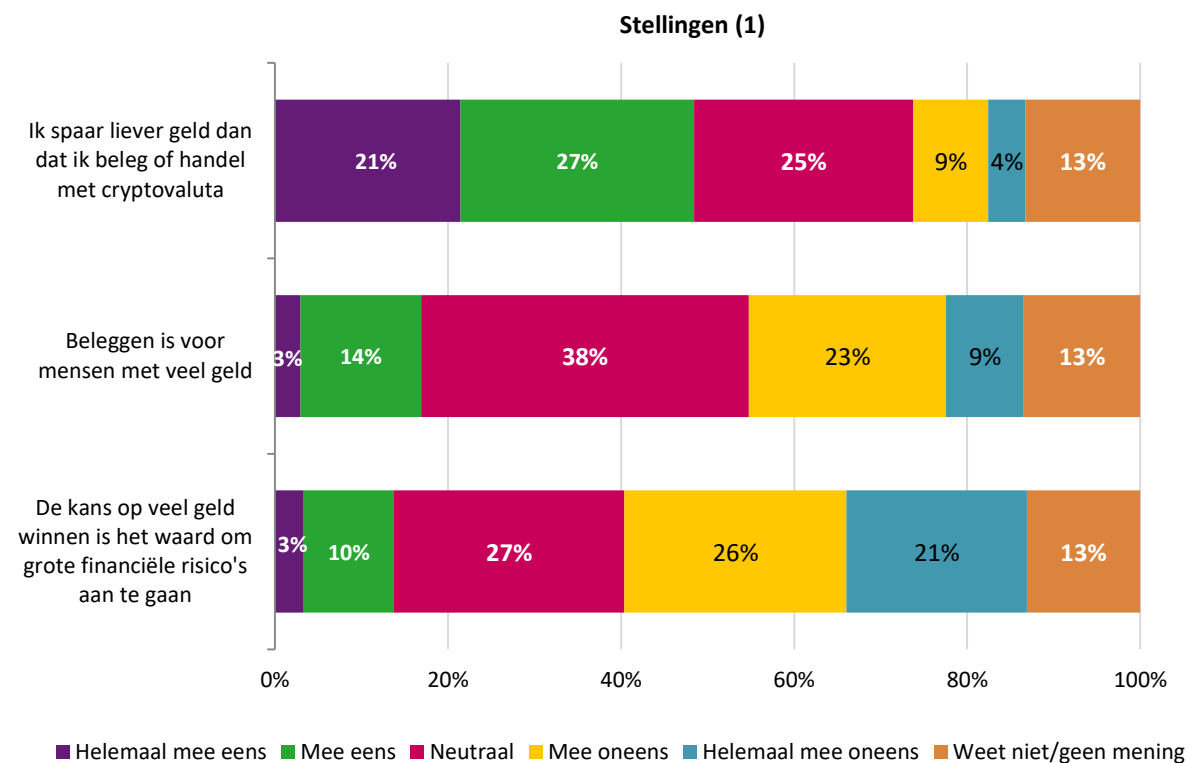
- Van de studenten die beleggen/handelen heeft 44% weleens veel geld verloren.
- Van de studenten die beleggen/handelen heeft een vijfde weleens belegd/gehandeld met geld dat ze eigenlijk niet kunnen missen.
- Voor 15% van de beleggende/handelende studenten heeft de dagelijkse hoogte van de beleggingen/handels invloed op hoe ze zich voelen.
- 1 op de 10 studenten die beleggen/handelen heeft weleens tegen anderen gezegd geld te hebben gewonnen terwijl dit eigenlijk niet het geval was.

Kun je aangeven of de volgende situaties zich weleens hebben voorgedaan?

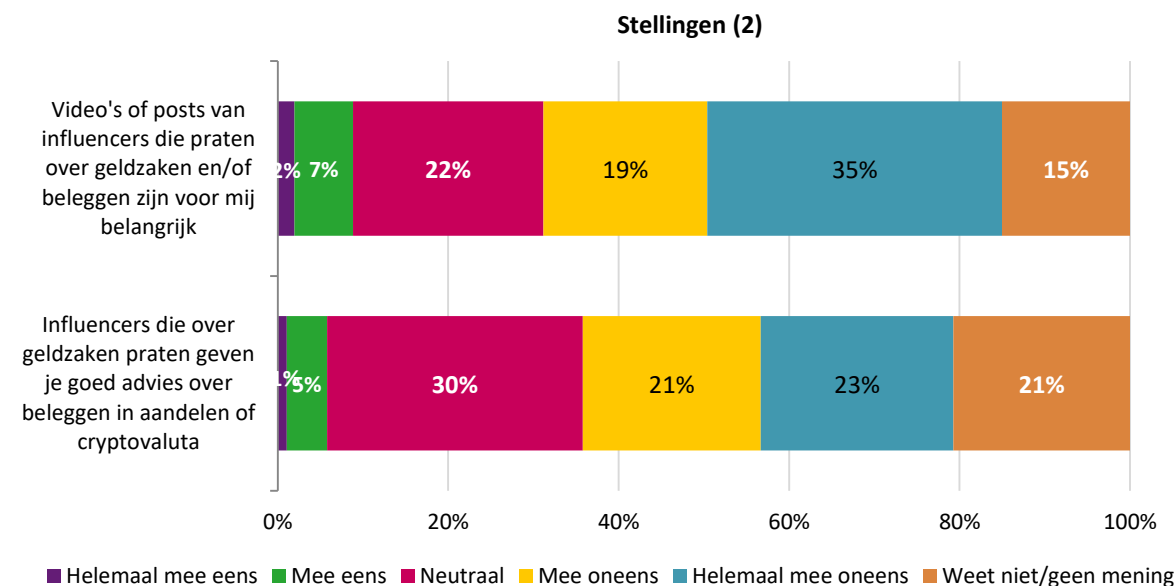
Bijna de helft van de studenten spaart liever dan dat ze beleggen of handelen met cryptovaluta

- 48% van de studenten is het (helemaal) eens met de stelling dat ze liever sparen dan beleggen of handelen met cryptovaluta.
- 17% van de studenten is het (helemaal) eens met de stelling dat beleggen voor mensen met veel geld is.

De invloed van influencers die over geldzaken praten is beperkt volgens de mbo-studenten

- Voor een groot gedeelte van de studenten (54%) zijn de video's of posts van influencers over geldzaken naar eigen zeggen (helemaal) niet belangrijk.
- 44% is het (helemaal) oneens met de stelling dat influencers die over geldzaken praten een goed advies geven over beleggen in aandelen of cryptovaluta. 6% is het wel (helemaal) eens met deze stelling.

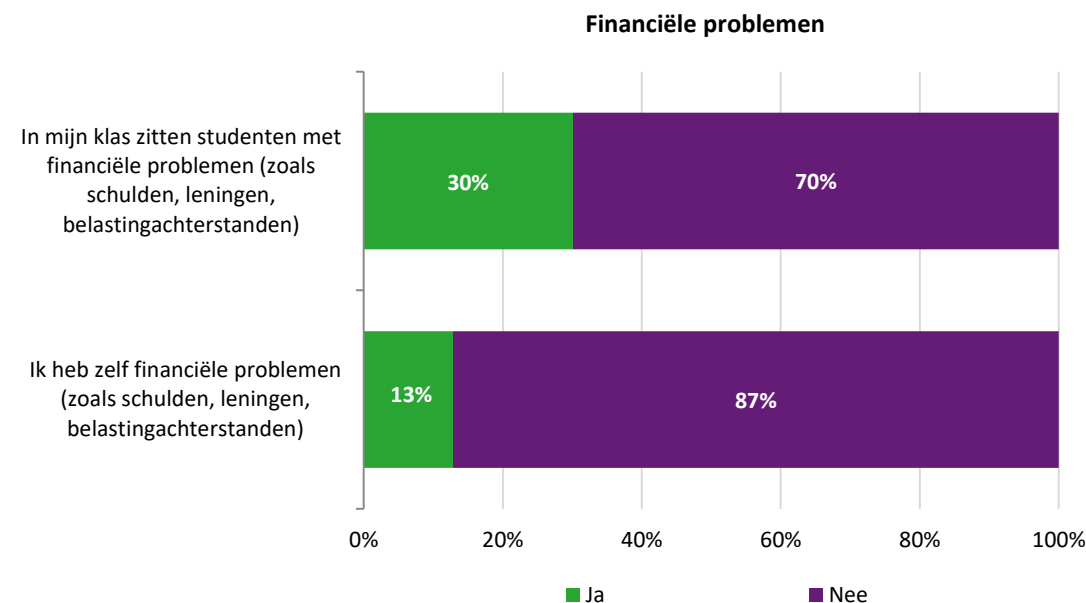

Financiële problemen

22 maart 2022

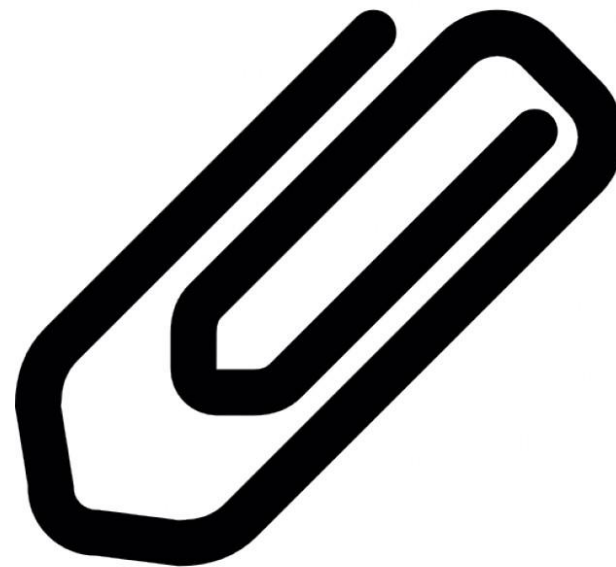
13% van de studenten geeft aan financiële problemen te hebben

- 30% van de studenten heeft studenten in de klas zitten met financiële problemen.
- 13% van de studenten durft zelf toe te geven in deze vragenlijst dat ze financiële problemen hebben.

Verschillen tussen subgroepen

Niveau: studenten met niveau 1/2 geven vaker aan dat er geen studenten in hun klas zitten met financiële problemen (79% van deze groep geeft aan dat ze geen studenten hebben met financiële problemen in hun klas)

Bijlage

22 maart 2022

Onderzoek in het kort

Elementen	Uitleg
Onderzoek	Van Doekoe tot Digi op het mbo. Kwantitatief onderzoek naar hoe mbo-studenten hun geldzaken regelen
Doelgroep	Mbo-studenten.
Methode	Online afname. De gemiddelde invultijd was 6 minuten.
Onderzoeksperiode	Het veldwerk vond plaats van 11 februari tot en met 10 maart 2022.
Steekproef	Voor het onderzoek zijn willekeurige mbo-docenten benaderd met het verzoek om de vragenlijst door hun mbo-studenten te laten invullen.
Weging	De steekproef is gewogen naar geslacht, leeftijd, niveau (1-4) en provincie. De wegefficiency is 99% (zie ook volgende pagina).
Verschillen	De verschillende uitkomsten van de specifieke subgroepen zijn statistisch getoetst. Indien de gevonden verschillen significant zijn, is het voor 95% zeker dat de verschillen berusten op werkelijke verschillen en niet op toeval.

Wegingsfactoren (1)

	Populatie	Onderzoek	Weging
Man	51%	55%	0,93
Vrouw	49%	45%	1,09

	Populatie	Onderzoek	Weging
Niveau 1	3%	3%	0,93
Niveau 2	16%	17%	0,98
Niveau 3	23%	20%	1,15
Niveau 4	58%	60%	0,96

Wegingsfactoren (2)

	Populatie	Onderzoek	Weging
16 jaar	9%	15%	0,65
17 jaar	18%	32%	0,56
18 jaar	19%	23%	0,84
19 jaar	15%	12%	1,29
20 jaar	10%	6%	1,63
21 jaar	7%	4%	1,55
22 jaar	4%	3%	1,54
23 jaar	3%	1%	2,30
Ouder dan 23 jaar	15%	5%	3,20

Wegingsfactoren (3)

	Populatie	Onderzoek	Weging
Groningen	4%	2%	1,71
Friesland	5%	6%	0,82
Drenthe	4%	5%	0,69
Overijssel	8%	11%	0,77
Flevoland	3%	4%	0,90
Gelderland	13%	14%	0,92
Utrecht	7%	6%	1,10
Noord-Holland	14%	15%	0,97
Zuid-Holland	21%	16%	1,28
Zeeland	2%	3%	0,82
Noord-Brabant	14%	14%	1,00
Limburg	6%	5%	1,15